

АТЛАС НА ЖИВИОТ СВЕТ ВО ДОЈРАНСКОТО ЕЗЕРО

Автор: Гордана Терзиева- наставник по
биологија

ООУ „Кочо Рацин“ – Нов Дојран

Учебна 2025/26 година

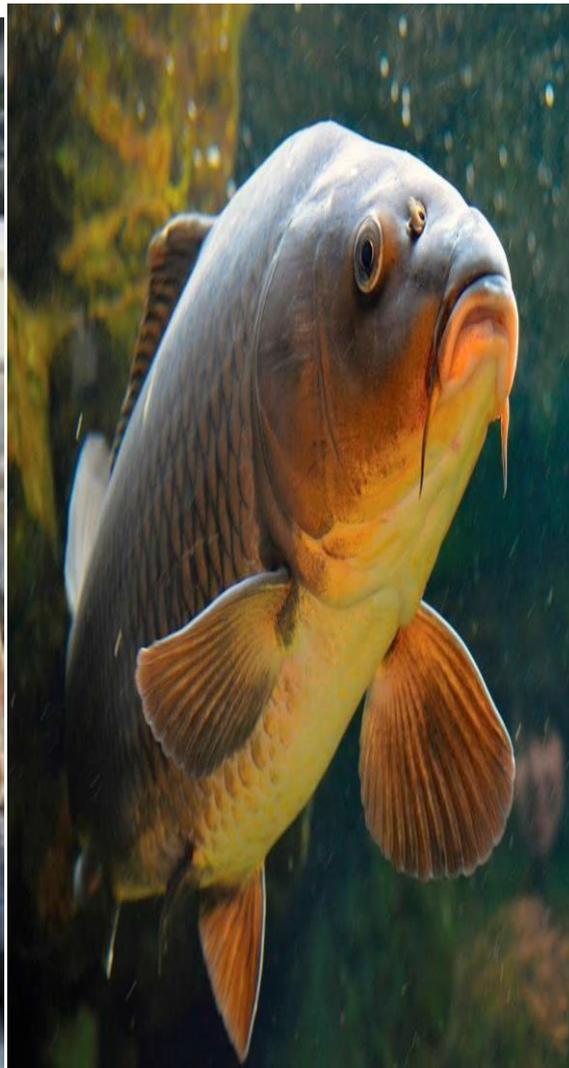
Вовед :

Дојранското Езеро е најмалото тектонско езеро во Република Македонија. Се наоѓа во нејзиниот југоисточен дел, заземајќи површина од 43,1 км². Западниот, поголемиот дел (27,3 км²) и припаѓа на Република Македонија а источниот, помалиот (15,8 км²) на Грција.

Дојранското езеро е еутрофно езеро, заради големата продукција на органска материја. Езерото е богато со фито и зоопланктони. Синозелените алги се најмногу застапени со фитопланктон на езерото. Во август и во септември нивната маса е толку голема, што целата површина на езерото е покриена со воден цвет. Животинскиот свет е претставен од безрбетници (праживотни-едноклеточни животни, сунѓери, црви, мекотели, членконоги, инсекти и др), како и претставници од 'рбетниците (риби, водоземци, влекачи, птици и цицачи). Во Дојранското Езеро регистрирани се 12 фаунистички ендемити. Од 15 видови риби, 1 вид претставува локален ендемит. Некои безрбетници (посебно вилинските коњчиња) и неколку видови птици, се наоѓаат на листата на CORINE¹. Биодиверзитетот на флората и фауната на Дојранското Езеро и Котлината е комплексен, како од таксономски така и од еколошки аспект.

¹ [.https://www.ribar.com.mk/index.php/ezera/item/559-dojransko-ezero](https://www.ribar.com.mk/index.php/ezera/item/559-dojransko-ezero)

Флора и фауна во Дојранското Езеро

РАСТИТЕЛЕН СВЕТ ВО ДОЈРАНСКОТО ЕЗЕРО (Флора)

Микрофлорната компонента на Дојранското Езеро до 1988г. ја сочинуваа 257 фитопланктонски и перифитонски таксони. Улогата на главен производител на органски материи во езерскиот екосистем ја имаат планктонските алги (фитопланктонот) кој е почетна алка - продуценти во низата синџири на исхрана во езерото. Од фитопланктон (од кој најзастапени се сино-зелените алги)². Алгите се автотрофни организми слични на растенијата кои се хранат преку процесот на фотосинтеза.

Езерото е богато и со трска и езерски тревни

Трската има важна улога во екосистемот :

- Служи како **природен филтер** – ги прочистува водите на езерото од органски материји и загадувачи.
- Обезбедува **живеалиште за многу птици** (на пр. чапји, патки, корморани), инсекти и мали животни.

Фауна во Дојранското Езеро

Животинскиот свет е претставен од безрбетници(праживотни- едноклеточни животни, сунѓери, црви, мекотели, членконоги, инсекти и др), како и претставници од 'рбетниците (риби, водоземци, влекачи, птици и цицачи).

Во Дојранското Езеро се регистрирани се 12 фаунистички ендемити.

Од зоопланктон најзастапени се 23 видови ракчиња (особено циклопси и дафнии (водни болви)

Од типот Porifera (сунѓери) во Дојранското Езеро е присуство на три вида меѓу кои и ендемичниот дојрански сунѓер *Spongilla carteri dojranensis*.

Типот Mollusca (мекотели) во Дојранското Езеро е претставен со видови од двете класи Gastropoda (полжави) застапена со 21 вид помеѓу кои и дојранскиот ендемичен полжав *Graecanatica macedonica* и *Bivalvia* (школки).

Подтип Crustacea (ракови) е богато застапен во водите на езерото, а класата Sorepoda најважна е ендемичната дојранска циклопоида *Microscyclops varicans dojranensis*³.

Од безрбетниците најзастапени се :
вилинските коњчиња, комарците и
пијавиците.

'Рбетници (Vertebrata) во Дојранското Езеро

1. Најчести видови на водоземци :

- Езерска жаба (*Pelophylax ridibundus*)
- Македонски мрmoreц (*Triturus macedonicus*)

2.Најчести видови на влекачи :

- Рибарка (*Natrix tessellate*)
- Блатна желка (*Emys orbicularis*)

3. Риби :

Во Дојранско Езеро има околу 15 видови риби , а особено се познати црвеноперката, крапот, перкијата , сомот и други.

Крап (*Cyprinus carpio*)

Крап е вид риба која припаѓа на семејството крапови. Тој живее во бавно проточни или непроточни води, што најчесто може да се сретне во долните текови на реките и во езерата, но и во подлабоки мочуришта и бари. Крапот е голема риба со странично сплескано тело покриено со крупни скралушки.

Црвеноперката или платица (*Rutilus rutilus*), Рибата има долгнавесто, странично сплескано тело покриено со крупни скралушки. Перките и се црвени по што го добила името. За Дојран е карактеристичен подвидот Дојранска црвеноперка (*Rutilus rutilus dojranensis* Karaman, 1928).

Беловицата или плашица (*Alburnus alburnus*)

Сомот (*Silurus glanis*) е голема слатководна риба што ги населува барите, езерата, реките и потоците. Сомот лесно може да се препознае по долги мустаќи кои се наоѓаат околу неговата уста.

4. Птици и цицачи во Дојранското Езеро :

Езерото е богато и со нутрии (цицачи), птици (корморани, кадроглави пеликани, голема бела чапја и др.)

Мал корморан или ачко е голема водна птица, од на семејството корморани. Телото на малиот корморан е темни пердуви со зелен одблесок. Има долга опашка и задебелен клун со специфичен изглед. Тој е делумно преселнички вид. Малиот корморан живее и се размножува во колонии во слатководните езера со многу вегетација како Дојранското. Тој гради гнездо од трева и гранчиња на ниски дрвја. Малиот корморан се храни главно со риби, често ловејќи во група. Токму поради оваа карактеристика овој вид традиционално се користи во Дојран за лов на риби во мандри

Заклучок : Дојранското Езеро претставува вистинска природна ризница која обединува богат биодиверзитет и специфичен екосистем со глобално значење. Во него коегзистираат голем број растителни и животински видови, меѓу кои има и ендемични што го прават езерото уникатно во рамки на Балканот и Европа. Рибите претставуваат главен биолошки ресурс и се важен дел од традиционалниот живот на локалното

население, додека птиците го прават езерото препознатливо како меѓународно значајно живеалиште. Растителниот свет обезбедува стабилност на крајбрежјето и услови за живот на многу инсекти, водоземци и микроорганизми, кои пак го одржуваат синџирот на исхрана во рамнотежа.

Сепак, биолошкото богатство на езерото е под постојана закана од човековата активност — неконтролиран риболов, загадување и климатски промени. Затоа е особено важно учениците, наставниците и пошироката јавност да стекнат свест за неговата вредност и да развијат чувство на одговорност кон негово зачувување.

Атласот кој го подготвив претставува практично наставно помагало што може да се користи на часови по биологија и природни науки. Тој не само што им овозможува на учениците да се запознаат со видовите што живеат во езерото, туку и ги мотивира да развијат истражувачки дух,

љубопитност и еколошка свест. Преку вакви материјали, училиштето станува посредник во градењето генерации што ќе ја почитуваат природата и ќе работат за одржлив развој на својата средина.

Референци :

1. <https://www.ribar.com.mk/index.php/ezera/item/559-dojransko-ezero>

2. <https://dojran.gov.mk/%d0%b5%d0%b7%d0%b5%d1%80%d0%be/>

3. <https://europehouse.mk/mk/%D0%B8%D0%B7%D0%BB%D0%BE%D0%B6%D0%B1%D0%B0-%D0%BD%D0%B0-%D0%BE%D1%82%D0%B2%D0%BE%D1%80%D0%B5%D0%BD%D0%BE-%D0%B1%D0%B8%D0%BE%D0%B4%D0%B8%D0%B2%D0%B5%D1%80%D0%B7%D0%B8%D1%82%D0%B5%D1%82%D0%BE%D1%82/>

